

Irantzu Varela: “No estem legislant des de la llibertat del cos de les dones”

Escrit per Carme Porta. La Independent
dijous, 20 de desembre de 2018 13:20



La comunicadora feminista Irantzu Varela va ser a Barcelona el passat mes de novembre per parlar de violència masclista. Forma part de [Faktoria Lila](#), un espai feminista que es defineix com a "espai

feminista autònom, creatiu, llibertari i de carrer"

.□

La Independent va parlar amb ella malgrat la seva agenda atapeïda.

En les darreres setmanes hi ha diferents informes sobre violència masclista que mostren el que ja veiem, l'augment de les agressions.

Diguem que hi ha poc agressors, tot i que a mi em semblen masses, però vivim en una societat en la que es genera un estat d'opinió en el qual això es pot donar i que no passi res, perquè diem que ens escandalitzem però no canviem absolutament res. És a dir, no ens qüestionem, per exemple, que és urgent qüestionar la masculinitat hegemònica, què és «ser un tio» o «ser un home que es vesteix pels peus». La idea que tenim de la sexualitat masculina com un volcà

que quan entra en erupció algú l'ha d'apagar perquè sinó els fa mal o ho passen malament. O la pròpia idea de sexualitat que tenim, en diem follar a una cosa que comença amb una erecció i acaba amb una ejaculació masculina i, en algun moment es dona una penetració. No ens podem escandalitzar de les conseqüències (tampoc ens escandalitzem molt) d'una societat que genera tots els elements per què aquestes conseqüències es donin: presentar-nos les dones com a objectes, fer creure als homes que poden aconseguir tot el que desitgin i sinó ho aconseguen amb la seva capacitat de conquesta, gran paraula "conquesta", ho poden aconseguir o pagant o amb violència. Hem creat una masculinitat que els diu als homes que poden aconseguir tot el que vulguin i que sinó ho aconseguen és com un videojoc: tenen dos súper poders, els diners o la violència, un capitalisme heteropatriarcal de manual! L'educació, els mitjans de comunicació, la cultura popular, les converses, l'imaginari col·lectiu és el que permet que passi tot i després les sentències. Tothom contribueix o tots i totes tenim responsabilitats.

En aquest sentit, tu parles del consentiment interpretable i dels límits de la tolerància respecte a la violació, com ho fa la societat i no les pròpies dones.

D'entrada fixa't, el concepte consentiment no em mola gens. Consentir és permetre que algú et faci alguna cosa que tu no vols que et faci, i això i sexe a mi no m'agrada com a idea. Fa temps que vinc parlant de sexe consensuat, tant de bo també sexe desitjat però vaja en un moment donat potser algú vol consensuar sexe sense desig. Bé, a mi em sembla que el pas hauria de ser el sexe consensuat però mira que quan parlem de consentiment s'embolica la troca. Hi ha homes que se senten amenaçats, que els preocupa saber si ells creuen que la dona està consentint i resulta que no... a tots els homes que tenen un dubte respecte al consentiment ho capten al instant. Quan van a un bar gai, el consentiment dels homes heterosexuales en un bar gai la tenen claríssima i els fa pànic pensar, perquè pensen des de la perspectiva de la seva masculinitat. Pensar que només s'està violant la llibertat sexual quan una dona es defensa de manera proactiva, quan has oposat una resistència física, és horrible. Si ha de ser així que avisin perquè potser hem de sortir de casa totes amb katana, perquè dir no, no és suficient, plorar no és suficient, quedar-te inert no és suficient... com a societat és tremendo pensar això! Allò que deien les monges «tots els homes et volen robar el teu tresor», però enlloc d'explicar-nos com defensar el tresor ens van ensenyar a tenir por, aquest és el problema de l'educació patriarcal. No podem assumir que sinó oposem una resistència física proactiva estem consentint. Que som totes Maria Goretti? Aquella dona que es va deixar matar per tal que no la violessin. La justícia està feta a aquesta perspectiva, no estem legislant des de la llibertat del cos de les dones, estem legislant en com protegir les dones que defensen la seva puresa a costa de la seva seguretat.

Si la justícia no respon i les lleis no serveixen...

Això que et deia ni tan sols seria tolerable en una societat en la que homes i dones exercíssim la violència per igual, però en una societat en la que el 99% dels assassinats i actes violents els cometem homes, se'ns està demanant a nosaltres, a qui se'ns ha arribat la capacitat de defensar-nos, que si no ens defensem violentament estem consentint? Així doncs que hem de fer davant una violació? Sembla que ens haguem de relaxar i disfrutar perquè sinó ningú ens creurà... és pervers. Ens hem de defensar encara que ens hagin socialitzat en la incapacitat per defensar-nos. Impossible! O Nagore Laffage o la de la manada. O morta o sense sentència justa.

Has destacat la tasca del govern de la Generalitat i has criticat la del Eusko Jaurlaritz, que ha estat pioner en moltes coses.

El que passa amb les institucions d'Euskal Herria és que, efectivament, es fan moltes polítiques pioneres, crec que és fonamentalment per una raó: han entès que el moviment feminista era un interlocutor clau per fer polítiques d'igualtat. Van entendre que no érem l'enemic ni quatre boges amb pancarta. Així la majoria de les vegades les polítiques d'igualtat de les institucions basques s'han articulat espais com pot ser Emakunde, un espai privilegiat que té recursos, incidència, ha fet coses pioneres... i s'ha fet de la mà del moviment feminista, parlant amb el moviment. S'ha traduït en polítiques però presència de dones feministes, amb discurs feminista en política s'ha fet poc. He felicitat a la Consellera (**Elsa Artadi**) perquè m'ha agradat sentir un discurs obertament feminista i, a més, crític que supera el que en diem feminisme institucional, d'una dona amb un càrrec públic tan destacat, no és el més habitual al País Basc. Cal dir que hi ha institucions que fan polítiques importants, sovint no depèn del partit, per exemple a Bilbo governen d'esquenes al moviment feminista i el moviment s'autoorganitza però a Donosti, Getxo, Basauri... que governa el mateix partit trobem cases de les dones, escoles d'empoderament i polítiques d'igualtat molt interessants.

La violència és estructural, quin és el paper de les institucions en la lluita contra la violència masclista?

Les institucions haurien de garantir que totes les dones tenim el dret de ser lliures sense necessitat de ser valentes. Com es fa això? Doncs amb recursos per a polítiques d'igualtat; formant tots els professionals de tots els àmbits per fer el seu treball des d'una perspectiva feminista, incorporar dones en totes les disciplines masculinitzades, donar classes d'autodefensa feminista als instituts... és a dir, fer polítiques feministes, no només d'igualtat. Canviar la fiscalitat, els convenis col·lectius, canviar-ho tot!

Les polítiques d'igualtat, la paritat, és possible la llibertat femenina amb aquestes polítiques?

Les polítiques d'igualtat són pegats, els pegats a les ferides també serveixen. Les polítiques d'igualtat ataquen els símptomes d'una desigualtat que és sistèmica, de vegades atacar els símptomes pot ser pal·liatiu i pot solucionar determinades situacions però se seguiran reproduint sinó canviem les estructures que generen aquests símptomes. Podem, i devem, fer polítiques d'igualtat per pal·liar les condicions de desigualtat que es generen en tots els àmbits, però a mig termini el que s'ha de fer és canviar el sistema. Com pot ser lliure una població si tot l'imaginari col·lectiu, tot el sistema i estructures està basada en la idea que aquelles persones no són lliures? En el moment en que es posin en marxa polítiques feministes reals canviarà absolutament tot i això la gent que té privilegis en aquesta societat masclista ho sap millor que nosaltres, per això no volen que canviï, perquè saben que els seus privilegis estan construïts en els drets que ens han robat. Quan la gent sigui conscient se'ls acaben els privilegis.